

przewodnik-celownik
trafaj bezbłądnie

Sudety

atlas regionu
w środku!

ERGO
HESTIA

 Bezdroża

Ubezpieczenie
w podróży

Opracowanie: Katarzyna Wojsław (na podstawie tekstów Natalii Figiel, Pawła Klimka, Krzysztofa Mazurskiego, Krzysztofa Rostka oraz własnych)

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja i korekta: Edytorka.eu | Justyna Mroczkowska

Zdjęcie na okładce: © CCat82 | Fotolia.com

Opracowanie kartograficzne: Maciej Drzniewicz, Katarzyna Głuc, Grzegorz Marchut, Szymon Markowicz, Szymon Pernal

Koncepcja graficzna serii: PANCZAKIEWICZ ART.DESIGN | Paweł Panczakiewicz

Projekt okładki i strony tytułowej: MAZAKI STUDIO | Konrad Rządowski

Skład: Małgorzata Czoch

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 2309863
e-mail: redakcja@bezdroza.pl
księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?besud1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzje.

Wydanie I
ISBN: 978-83-246-6156-5
Copyright © Helion, 2013

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę
- Księgarnia internetowa
- Lubię to!
Nasza społeczność

Kup książkę

Poleć książkę

4 Indeks atrakcji turystycznych

5 Atlas Sudetów

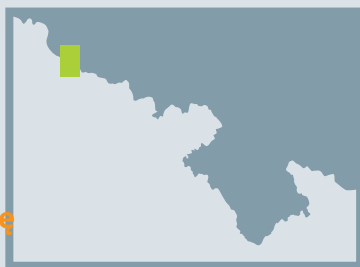
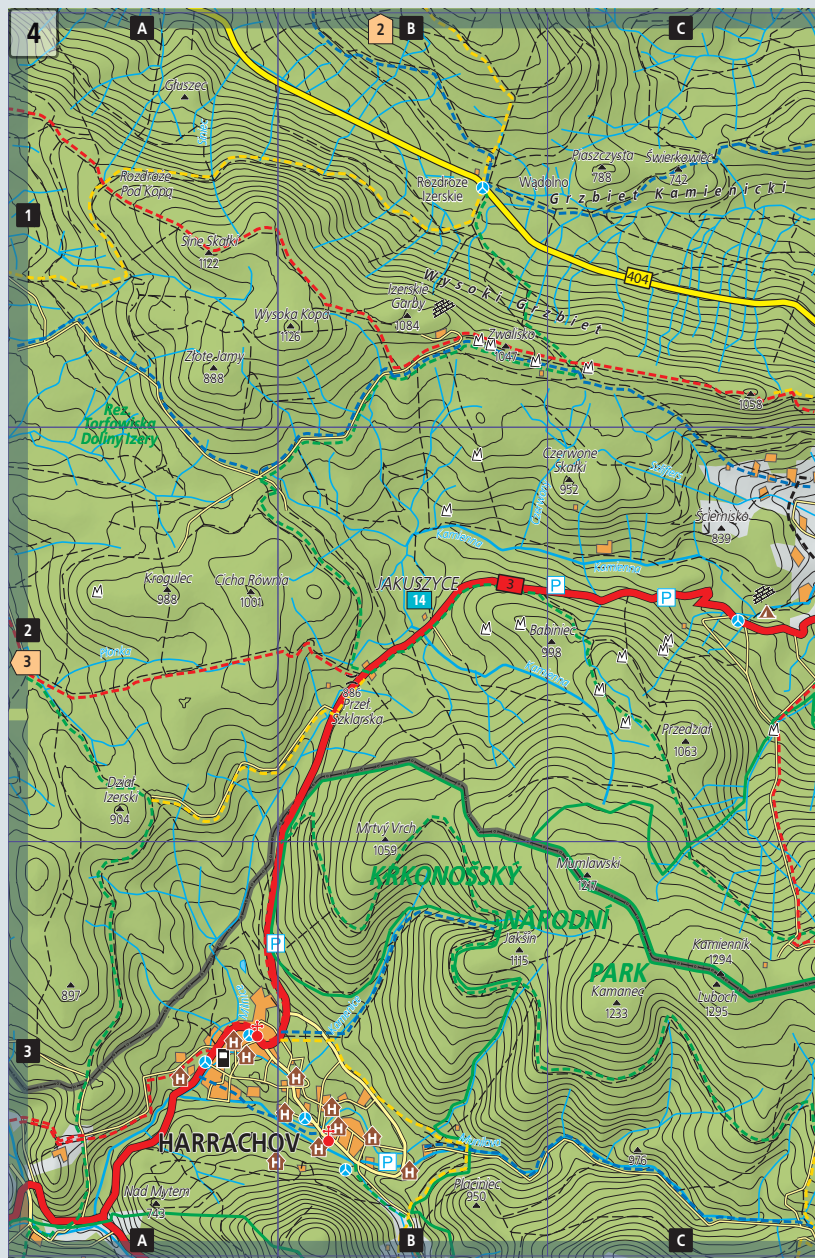
63 Sudeckie ABC

85 Atrakcje Sudetów

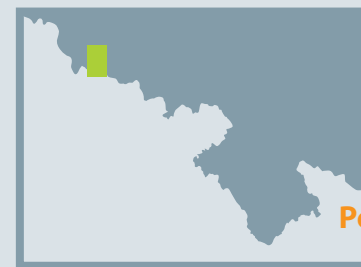

177 Informacje praktyczne

Kup książkę

Poleć książkę

Kup książkę

Poleć książkę

Sudety w liczbach

Powierzchnia: w granicach Polski ok. 9,3 tys. km² (Sudety Zachodnie, Środkowe i Wschodnie wraz z Przedgórzem Sudeckim i Pogórzem Zachodniosudeckim); ok. 3% powierzchni Polski

Najwyższe pasmo górskie: Karkonosze

Najwyższy szczyt: Śnieżka (Śněžka, 1602 m n.p.m.) w Karkonoszach

Największe jezioro zaporowe: Jezioro Pilchowickie, 2,4 km² (całkowita pojemność 50 mln m³)

Najdłuższa jaskinia: Jaskinia Niedźwiedzia w Masywie Śnieżnika (długość 3300 m, deniwelacja 69 m)

Najwyższy wodospad: Wodospad Kamieńczyka, 27 m

Najgłębszy kocioł polodowcowy: Kocioł Łomniczki (ok. 300 m), Karkonosze

Największe rezerwat przyrody: Torfowiska Doliny Izery (485 ha)

Najwyżej położona miejscowość: Zieleniec (800–960 m n.p.m., na wschodnich zboczach Gór Orlickich)

Najniższa zanotowana temperatura: -36,6°C (1996 r., Izerska Łąka)

Topografia

Sudety położone są w południowo-zachodniej części Polski – zamykają od południa rozległą Nizinę Śląską. Jednak z geograficznego punktu widzenia stanowią północne ograniczenie Masywu Czeskiego i są traktowane jako jego część. Są to góry uformowane ze starych skał, sfałdowanych jeszcze w orogenezie hercyńskiej, a później jedynie pociętych uskokami i podnoszonych (lub obniżanych) w sztywnych blokach. Razem z górami o podobnym charakterze, do których należą Masyw Centralny, Harz, Wogezy, Schwarzwald czy Szumawa, stanowią część rozległego terenu wyżynno-górskiego, nazywanego Średniogórzem. Geografowie toczą spory co do zasięgu i granic całego Pasma Sudeckiego. Ze względu na ukształtowanie powierzchni, a także budowę geologiczną, która wywarła decydujący wpływ na obecne środowisko tych gór, Sudety zazwyczaj jednak dzieli się na trzy części: Sudety Zachodnie, Sudety Środkowe i Sudety Wschodnie.

Sudety Zachodnie ciągną się od Bramy Łużyckiej (240 m n.p.m.) i doliny Nysy Łużyckiej na zachodzie, po Bramę Lubawską (516 m n.p.m.), dolinę górnoego Bobru i dolinę Nysy Szalonej na wschodzie. W ich skład wchodzi następujące

regiony geograficzne: Góry Izerskie wraz z Pogórzem Izerskim, Karkonosze, Kotlina Jeleniogórska, Góry Kaczawskie wraz z Pogórzem Kaczawskim oraz Rudawy Janowickie.

Sudety Środkowe są najbardziej rozczłonkowaną, a zarazem najniższą częścią całych Sudetów. Pasma górskie przeplatają się tu z szerokimi kotlinami i obniżeniami o skomplikowanym układzie topograficznym. Na zachodzie ogranicza je Brama Lubawska, górny Bóbr i Nysa Szalona, natomiast na wschodzie sięgają po dolinę Nysy Kłodzkiej i Przełęcz Międzyzylską (534 m n.p.m.). Można tu wyróżnić następujące mniejsze regiony – Kotlinę Kamiennogórską, Góry Kamienne, Góry Wałbrzyskie, Góry Sowie, Wzgórze Włodzickie, Góry Bardzkie, Góry Stołowe, Góry Orlickie, Góry Bystrzyckie, Kotlinę Kłodzką i Rów Górnej Nysy.

Na wschód od doliny Nysy Łużyckiej i Gór Bardzkich rozciągają się Sudety Wschodnie – najbardziej zwarta część bloku sudeckiego. W Polsce leży tylko niewielka, zachodnia część tego regionu, w skład którego wchodzi Masyw Śnieżnika, Góry Białskie, Góry Złote i fragmentarycznie Góry Opawskie. Natomiast po czeskiej stronie rozciąga się wysoki masyw Wysokiego i Niskiego Jesionika (Jeseníky).

Góry Izerskie

Graniczące z terenami Dolnych Łużyc Góry Izerskie przecinają w poprzek granicę polsko-czeską. Gęsta sieć szlaków turystycznych, przepiękne panoramy i urokliwe torfowiska sprawiają, że to najdalej na zachód wysunięte pasmo polskich gór stanowi atrakcję zarówno dla turystów pieszych i rowerzystów, jak i dla miłośników sportów zimowych. Osadnictwo skupia się na obrzeżach Gór Izerskich, w głąb masywów po polskiej stronie (Grzbietów Wysokiego i Kamiennickiego) wciska się jedynie Świeradów-Zdrój – nic więc nie zmąci nam widoków z partii szczytowych. Najwyższym szczytem jest tu Wysoka Kopa (1126 m n.p.m.); inne wyróżniające się wzniesienia to: Wysoki Kamień (1058 m n.p.m.), Zwaliska (1047 m n.p.m.), Izerskie Garby (1086 m n.p.m.) z głębokim wąwozem kopalni kwarcu „Stanisław”, Krogulec (1001 m n.p.m.) i Kozi Grzbiet (945 m n.p.m.).

Wzdłuż położonej u stóp masywu doliny meandrującej leniwie Izery rozciągają się ogromne połacie charakterystycznych dla tego rejonu torfowisk. Niedoceniane, urokliwe i godne polecenia szlaki wiodą na górujące nad Szklarską Porębą Hutniczą Górkę i Wysoki Kamień oraz przez Halę Izerską i Chatkę Górzystów do Świeradowa-Zdroju. Spokój i cisza, zaprawione szczyptą mgły i torfowym aromatem – oto co w pierwszym rzędzie mają nam do zaoferowania Góry Izerskie. Dla zmęczonych tłumami w Karkonoszach miłośników wędrówek zarówno pieszych, jak i rowerowych czy narciarskich (zwłaszcza na nartach biegowych – pobliskie Jakuszyce noszą nieformalne miano polskiej stolicy tego sportu) te wyludnione tereny mogą stanowić prawdziwe objawienie.

Widok z Wysokiego Kamienia
fot. Piotr Pyrzanowski

Karkonosze

Najwyższe góry Sudetów, sięgające na Śnieżce 1602 m n.p.m. i wyrastające kilometr ponad Kotlinę Jeleniogórską, rozciągają się równoleżnikowo wzdłuż granicy polsko-czeskiej od Przełęczy Szklarskiej (886 m n.p.m.) na zachodzie po Przełęcz Lubawską (516 m n.p.m.). Polskie Karkonosze dzielą się na kilka mniejszych grzbietów: Śląski, Czarny, Kowarski i Lasocki. Pasma tych gór zostało wypiętrzone podczas ostatnich alpejskich ruchów górotwórczych z fragmentu rozległego granitowego masywu izersko-karkonoskiego, otoczonego skałami przeobrażonymi. W rejonie Karkonoszy występuje unikatowa inwersja rzeźby (najwyższe wzniesienia zbudowane są nie z najmłodszych, ale z najstarszych skał). Erozja i wtargnięcie magmy na te tereny spowodowały odsłonięcie charakterystycznego, różowawo-czerwonawego granitu. W związku z wyjątkowością statusu geologicznego masywu podjęto starania o utworzenie na jego terenie geoparku.

Karkonosze stanowią jeden z najchętniej odwiedzanych regionów turystycznych Polski i królestwo legendarnego Ducha Gór. Oferują wędrowcom ciekawe szlaki (najbardziej uczęszczane – m.in.: na Śnieżkę, Szrenicę i do Kotła Jagniątkowskiego) oraz niezapomniane szczytowe panoramy, a miłośnikom sportów zimowych – prawdziwe białe szaleństwo. Niezaprzeczalny, surowy urok tych gór oraz liczne atrakcje turystyczne zwabiają do leżących u stóp masywu miejscowości (Karpacza, Szklarskiej Poręby i Kowar) prawdziwe rzesze turystów.

Na północ od Karkonoszy rozciąga się **Kotlina Jeleniogórska**, której dno, choć znacznie obniżone, nie przypomina bynajmniej równiny. Wyróżnić tu można kilka pagórkowatych podregionów, lecz najwybitniejsze wzniesienia znajdują się w obrębie **Wzgórz Łomnickich i Wzgórz Karpnickich**.

Góry Kaczawskie

Stosunkowo niskie pasmo Gór Kaczawskich leży między doliną Bobru na zachodzie a Przełęczą Domanowską (498 m n.p.m.) i doliną Nisy Szalonej na wschodzie. Najwyższe wzniesienia to: Góra Szybowcowa (561 m n.p.m.), Łysa Góra (707 m n.p.m.), Okole (714 m n.p.m.), Poręba (671 m n.p.m.), Lubrza (666 m n.p.m.) i Żeleźniak (664 m n.p.m.).

Góry Kaczawskie wraz z **Pogórzem Kaczawskim** to tzw. Kraina Wygastłych Wulkanów. Kilkanaście milionów lat temu okolice te spowijały bowiem kłęby dymów wulkanicznych, a w kraterach na wpół zastygłych, stożkowatych szczytów bulgotała lava. Stopniowo jednak tereny te przeradzały się w przyjazną człowiekowi, obfitującą w bogactwa naturalne krainę. Górniczo-hutnicze tradycje kultywuje się do dziś przy produkcji ceramiki w Bolesławcu i Dobkowie czy w czasie „Dymarek Kaczawskich” w Leszczynie. Warto też odwiedzić dawną kopalnię złota w Złotorzy – jedno z miejskich centrów regionu.

W okolicy znajdziemy wiele niebanalnych atrakcji historycznych, ale rejon ten obfitują przede wszystkim w atrakcje przyrodnicze. Niesamowite Organy Wielisławskie z pozostałościami grodziśka na szczycie, widok ze „śląskiej Fudżijamy” (objętego ochroną rezerwatową stożka wulkanicznego Ostrzycy Proboszczowickiej), paprociowe gaje i ukwiecone łąki w Wąwozie Myśluborskim – to tylko niektóre ze skarbów tej przyjaznej turystom krainy.

Śnieżka łączy Polaków i Czechów

foto: Piotr Pyrazanowski

Kup książkę

66

Poleć książkę

Kup książkę

67

Poleć książkę

SUDETY

Rudawy Janowickie

Kotlinę Jeleniogórską od wschodu zamyka wyniosły, chociaż niewielki powierzchniowo masyw Rudaw Janowickich, górujących nad Karpnikami, Kowarami i Janowicami Wielkimi. Są to góry silnie rozczłonkowane – ich topografia jest dosyć skomplikowana. Najwyższe i najbardziej znane wzniesienia tego pasma to: Skalnik (945 m n.p.m.), Lwia Góra (718 m n.p.m.), bliźniacze kopuły Krzyżnej Góry (654 m n.p.m.) i Sokolika (623 m n.p.m.) oraz Wielka Kopa (871 m n.p.m.).

To jeden z najciekawszych i najbardziej urokliwych zakątków Sudetów; leżące w cieniu Karkonoszy Rudawy wciąż sprawiają wrażenie nieodkrytych przez współczesną turystykę.

Oddzielające dwie kotliny: Kamiennogórską i Jeleniogórską, sąsiadujące z obleganymi przez turystów Karkonoszami Rudawy Janowickie obfitują w ciekawie poprowadzone szlaki turystyczne, skałki z punktami widokowymi i ruiny starych budowli; znajduje się tu też słynne na całą Polskę centrum wspinaczkowe w Sokolikach. Choć w okolicy brak wyciągów narciarskich, zwolennicy wędrowek na „deskach” odnajdą tu dobre trasy w partiach szczytowych i na przełęczach. Rudawy stanowią również nie lada atrakcję dla rowerzystów; drogi wiodące od wsi podchodzą wysoko w głąb masywu, a malowniczy Stary Trakt Kamiennogórski dostarcza niezapomnianych wrażeń.

Góry Kamienne

Dwa ramiona głęboko wciętej Kotliny Kamiennogórskiej, leżące na wschód od Rudaw Janowickich, rozdziela wyniosły wał **Gór Kruczych**; to jedno z pasm **Gór Kamiennych**. Pozostałe to: masyw Czarnego Lasu (660 m n.p.m.), Pasma Lesistej (z najwyższym szczytem Wielkiej Lesistej – 853 m n.p.m.) i położonym na północ od niej masywem Dzikowca (836 m n.p.m.). Za głęboką doliną Ścinawki wznosi się najwyższa część Gór Kamiennych – **Góry Suche** z Ruprechtickim Szpiczakiem (880 m n.p.m.), Kościelcem (802 m n.p.m.), Waligórą (934 m n.p.m.), Suchawą (928 m n.p.m.) i Jeleńcem (901 m n.p.m.).

Rudawy Janowickie –
charakterystyczne
Sokoliki

foto: Piotr Pyrzanowski

W nieco dziś zapomnianych Górach Kamiennych odnaleźć można spokojne, rzadko penetrowane przez turystów szlaki i ostępy, niezwykle malownicze krajobrazy i rozległe szczytowe panoramy. Nietrudno natknąć się tu na dawne kamieniołomy i ciekawe wychodne skalne, a dzika przyroda masywu została w dużej części objęta ochroną rezerwatową.

Góry Wałbrzyskie

Na północ od Gór Kamiennych, pomiędzy Przełęczą Domanowską i doliną Nysy Szalonej na zachodzie a doliną Bystrzycy na wschodzie ciągną się Góry Wałbrzyskie. Składają się one z kilkunastu luźno ze sobą połączonych masywów górskich, rozdzielonych szerokimi dolinami i obniżeniami – w ich centrum leży silnie zagospodarowana i zmieniona przez działalność człowieka **Kotlina Wałbrzyska**. Najbardziej na zachód położony jest masyw Krąglaka (692 m n.p.m.) i Borowca (645 m n.p.m.), dalej na wschód wznosi się kształtny grzbiet Trójgarbu (778 m n.p.m.). W centrum gór wyrasta kopulasty masyw Chelmcza (851 m n.p.m.), opadający stromo ku Kotlinie Wałbrzyskiej. Południowo-wschodnie zakończenie Gór Wałbrzyskich stanowi zwarty masyw Wołowca (776 m n.p.m.) i Borowej (853 m n.p.m.), będący przedłużeniem geologicznych struktur Gór Suchych. Najbardziej na wschodzie rozciągają się **Góry Czarne** ze szczytem Klasztorzyska (631 m n.p.m.).

Na terenie Gór Wałbrzyskich odnaleźć można zarówno spokojne, zalesione okolicie o rolniczym charakterze (np. w rejonie Trójgarbu), jak i rozwinięte, bogate w atrakcje miasta przemysłowe w otoczeniu szybko odradzającej się przyrody. Pomiędzy Nysą Szaloną na północnym wschodzie a Obniżeniem Górnej Bystrzycy na południowym wschodzie rozciąga się **Pogórze Bolkowsko-Wałbrzyskie**. Od głównego masywu Sudetów oddziela je na południowym wschodzie sudecki uskok brzeżny, którego wysokość w punkcie kulminacyjnym osiąga nawet 300 m przewyższenia. Pośród łagodnych wzgórz kryją się tu prawdziwe perełki: skaliste doliny i wąwozy, piastowskie warownie Bolkowa, Książa i Cisy oraz rejonu uzdrowiskowe.

33 Krzyżna Góra**8 B2**

Szczyt (654 m n.p.m.) w Sokolikach z charakterystycznym, 7-metrowym, metalowym **krzyżem** i **platformą widokową**, z której roztaczają się rozległe widoki na okolicę. Poniżej wierzchołka na północno-zachodnim stoku można dostrzec niewielkie wypłaszczenie – pozostałości dziedzińca średniowiecznego **zamu Sokolec** (spłonął w XV w.). Na Krzyżnej Górze miał mieć swą siedzibę miejscowy zbójnik Pročko.

Ze szczytu prowadzą liczne ścieżki i szlaki turystyczne do okolicznych grup skalnych i **66 Schroniska PTTK „Szwajcarka”**.

34 Kudowa-Zdrój**25 B2**

Duża miejscowość uzdrowska w Górach Stołowych. W **parku zdrojowym** wznosi się tu zabytkowa **pijalnia wód mineralnych**. Najstarszym budynkiem miasta jest **szpital uzdrowski**, zwany Zameczkiem. Można tu także zwiedzić **Muzeum Żaby** pełne „żabich” eksponatów (od zabawek po preparaty), **Muzeum Dawnego Rzemiosła** czy **Muzeum Zabawek „Bajka”**, w którym znajdziemy również kolekcję starych pozytywek. Na uwagę zasługują też **Szlak Ginących Zawodów** oraz kudowska **Ruchoma Szopka**.

Czermna (dziś dzielnica Kudowy-Zdroju) zawdzięcza swoją sławę jednej z trzech w Europie **kaplic czaszek**, zbudowanej w 1776 r. przez miejscowego proboszcza. Zgromadzono w niej czaszki i kości ofiar śląskich wojen i epidemii (3 tys. osób w samej kaplicy, 21 tys. w krypcie). Obok wznoszą się ciekawa **dzwonnica** z 1603 r. oraz **kościół św. Bartłomieja** z 1384 r. We wsi odsłonięto także **pomnik Trzech Kultur**, symbolizujący trzy narodowości związane z historią dawnej wsi: czeską, niemiecką i polską.

Coraz popularniejsza staje się **Pstrążna** (część Kudowy od 1973 r.) ze **skansenem ludowego budownictwa sudeckiego**.

35 Lasówka**39 B2**

Miejscowość, dzisiaj głównie o charakterze wypoczynkowym, była dawniej ośrodkiem przemysłowym – istniały tu huta szkła wraz ze szlifiernią (zamknięte w latach 50. XX w.), browar, fabryka zapalek i warsztaty tkackie. Pozostałości po hucie w postaci **fragmentów pieców szklarskich** i fundamentów szlifierni oraz **ruiny fabryki** można oglądać przy drodze. Znajduje się tu **sympatyczne schronisko „Szarotka”**, w którym można przenocować lub zjeść posiłek.

fot. Piotr Pyrczowski

Krzyżna Góra w Sokolikach

© jestmaj | Fotolia.com

Kudowa-Zdrój, popularny sudecki kurort

62 Schronisko PTTK „Na Hali Szrenickiej” 5 A3

Jest to jeden z wyżej położonych obiektów noclegowych w polskich Sudetach, a przy tym mający jeszcze górską, nie do końca skomercjalizowaną atmosferę. Oferuje 110 miejsc noclegowych o zróżnicowanym komforcie. Przy schronisku znajdują się dwa wyciągi i węzeł szlaków turystycznych. Z prawej strony docho-
dzą tu zielone znaki z **14 Jakuszyc** (ok. 2 godz.), które dalej prowadzą trawersem **80 Szrenicy** do górnej stacji kolejki krze-
sełkowej (ok. 20 min).

63 Schronisko „Na Stogu Izerskim” 2 B2

Schronisko powstało w 1924 r. z inicjatywy Riesengebirgsve-
rein (Towarzystwa Karkonoskiego), a głównym inicjatorem jego
powstania był świeradowski lekarz Józef Siebelt. Po drugiej woj-
nie światowej zostało ono przejęte przez PTTK i służy turystom do
dnia dzisiejszego. Pojawia się tutaj szlak zielony idący ze Smreka
(40 min) do Czerniawy (50 min). Natomiast szlak czerwony scho-
dzi w tym miejscu bezpośrednio do **89 Świeradowa-Zdroju**
(45 min), gdzie znajduje się początek Głównego Szlaku Sudec-
kiego. Sprzed schroniska rozpościerają się przepiękne **panoramy**
na znajdujący się poniżej Świeradów-Zdrój i całe Pogórze Izer-
skie. Przy dobrej widoczności można zobaczyć rejon **Legnicy**
i **108 Zgorzelca**.

64 Schronisko PTTK „Samotnia” 10 C2

Jest jednym z najstarszych i najpiękniej położonych schronisk
w Polsce; pierwsze wzmianki o „budzie” nad Małym Stawem w Kar-
konoszach pochodzą już z 1670 r. Dziś obiekt nosi legendarne już
imię Waldemara Siemaszki – swojego wieloletniego gospodarza
i modernizatora. Znajduje się tu 49 miejsc noclegowych, a tury-
ści oprócz noclegu i wyżywienia mogą korzystać m.in. z dostę-
pu do internetu i ścianki wspinaczkowej. Bryłę schroniska zdobi
charakterystyczna wieżyczka z dzwonem z sygnaturką, odlanym
w 1861 r. Dojście do obiektu: szlakami z **25 Karpacza**, od lata
do jesieni także drogą nad kotłem od położonego 15 min drogi
stąd **65 Schroniska PTTK „Strzecha Akademicka”**.

fot. Piotr Pyzanowski

Na Hali Szrenickiej udało się uniknąć komercji

© Kamila Cyganek | Fotolia.com

Schronisko „Samotnia” nad Małym Stawem

79 Szklarska Poręba

5 B2

Miejscowość wypoczynkowa mająca prawa miejskie, będąca jednocześnie siedzibą gminy, leży na zboczach Karkonoszy i Gór Iżerskich. Jej początki związane są z hutnictwem szkła w dobrach joannitów, a późniejszy rozwój zawdzięcza osadnikom czeskim – uchodźcom religijnym. W XVIII w. Szklarska Poręba zaczęła rozwijać się jako ośrodek wypoczynkowy, a okres największej prosperity przypadł na przełom XIX i XX w. Doprowadzono wtedy linię kolejową (w XX w. została ona zelektryfikowana) i wybudowano nową drogę. Podczas II wojny światowej miejscowość nie doznała żadnych zniszczeń, dzięki czemu mogła od razu funkcjonować jako ośrodek wczasowy. Obecnie miasto w okresie zimowym stanowi centrum narciarstwa zjazdowego i biegowego (14 Jakuszyce), a latem proponuje olbrzymią liczbę tras pieszych i rowerowych. W luźno jeszcze zabudowanej **Szklarskiej Porębie Dolnej** przy ul. Piastowskiej warta obejrzenia jest **dawna karczma sądowa** z XVIII w. (dziś dom wczasowy) z okazałą Grubą Lipą. Obok wybudowano dwie świątynie: niżej wznosi się nieduży, otoczony murkiem **kościół cmentarny** z ok. 1650 r., przebudowany na neogotycki w 1818 r., z wieżą o masywnym przyziemiu i drewnianej górze. W prostokątnym prezbiterium znajduje się późnorennesansowy ołtarz z obrazem Wlastimila Hofmana. Na cmentarzu zachowało się kilka starych płyt nagrobnych, w tym K.Ch. Preuslera (6 XII 1728–7 IV 1804). Nieco dalej barokowy **kościół Niepokalanego Serca NMP** z lat 1755–86 projektu Ch. Feistera, ze smukłą wieżą od zachodu. Ponieważ pierwotnie był użytkowany przez ewangelików, salowe wnętrze z balkonami jest skromnie wyposażone (koniec XVIII w.). Wyróżniają się piękne kryształowe żyrandole miejscowego wyrobu z XVIII–XIX w. oraz kilka obrazów Wlastimila Hofmana.

Na południe stąd, na krawędzi **doliny Kamiennej**, znajduje się kilka interesujących formacji skalnych. Tuż przy szlaku niebieskim jest skałka granitowa **Chybotek**, znana turystom od dwóch stuleci z tego, że jej fragment daje się lekko rozkołysać. Nieco dalej mamy inny gład – **Grób Karkonosza**, do którego przylgnęło wiele legend. W bok od niego – **Złoty Widok**, skąd niegdyś rozciągała się rozległa panorama Karkonoszy, dziś znacznie przesłonięta koronami drzew. Kilka kroków prowadzi do stylowego domku, w którym mieszkał malarz Wlastimil Hofman (1881–1970), uczeń i przyjaciel Jacka Malczewskiego, z pochodzenia Czech, ale uznający Polskę za swoją ojczyznę.

Po drugiej stronie rzeki, u samego wjazdu w granice miasta, znajduje się 97 **wodospad Szklarki**, a w jego sąsiedztwie – schronisko PTTK „Kochanówka”, do którego prowadzi utwardzona droga, dostępna dla osób niepełnosprawnych fizycznie. Czarnym szlakiem osiąga się stąd **Starą Chatę Walońską**.

Szklarska Poręba – na głównej ulicy miasteczka

fot. Piotr Pyrzanowski

Młyn św. Łukasza

fot. Piotr Pyrzanowski

101 Zamek Bolczów**8**

To jedna z ciekawszych sudeckich budowli średniowiecznych, stanowiąca przykład harmonii działań człowieka z tworam natury. Wkomponowana w północno-zachodni kraniec Grzbietu Zamkowego obok urwiska Suchej Góry (600 m n.p.m.) **warownia** została wzniesiona w XIV w. przez członków świdnicko-jaworskiego rodu Bolczów. Kilkakrotnie rozbudowywana, zmieniała właścicieli i była tłem wielu bitew i kampanii wojennych. Legendy mówią o Szwedach poszukujących w zamku husyckich skarbów. Na początku XX w. w obrębie murów powstała gospoda-schronisko, która funkcjonowała do lat 30. Dziś zamek stanowi popularny cel wycieczek z **15 Janowic Wielkich**.

102 Zamek Chojnik**6** **B3**

Tuż nad Sobieszowem, dzielnicą **18 Jeleniej Góry**, znajduje się wzniesienie o nazwie Chojnik. Na jego szczycie wznoszą się ruiny potężnego **zamku**, zachowane w dobrym stanie do dnia dzisiejszego. Pierwsza warownia stanęła w tym miejscu już w połowie wieku XIV, potem była wielokrotnie rozbudowywana – ostatni raz w XVII w. Wówczas też twierdza sponęła i nie została już odbudowana.

Ruiny znajdują się na terenie Rezerwatu Przyrody „Góra Chojnik”, stanowiącego enklawę Karkonoskiego Parku Narodowego. Na szczyt prowadzi kilka szlaków turystycznych, m.in. z Podgórzyna Dolnego, Sobieszowa i **13 Jagniątkowa**.

103 Zamek Czocha

W miejscowości Caychow (później: Tzschocha, nieopodal dzisiejszej **37 Leśnej**) nad Jeziorem Leśniańskim wybudowano w XIII w. ogromny zamek. Twierdzę w późniejszych czasach rozbudowywano, swój dzisiejszy kształt uzyskała w pierwszych latach XX w., kiedy to przebudowano ją zgodnie z rycinami pochodzącymi z początku XVIII w. W czasie II wojny światowej mieściła się tutaj szkoła szyfrantów Abwehry. Istnieje prawdopodobieństwo, że właśnie w zamku Czocha przechowywano maszynę do dekryptażu depesz radzieckich.

Dzięki swojej urodzie obiekt został wykorzystany jako plener dla kilku filmów i seriali. Dziś zamek stanowi własność prywatną (znajduje się tu ośrodek wypoczynkowo-szkoleniowy), udostępnioną zwiedzającym.

© LianeM | Shutterstock.com

Ruiny zamku Bolczów w pobliżu Janowic Wielkich

© LianeM | Shutterstock.com

Zamek Chojnik

© Sławomir Krusz | Dreamstime.com

Bajkowy zamek Czocha

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA
Helion SA

Przewodniki-Celowniki to nowatorskie publikacje turystyczne, opisujące najciekawsze miasta i regiony Europy. Ich wyróżnikiem są dokładne mapy oraz zwięzłe, przygotowane w formie leksykonu i ilustrowane zdjęciami opisy atrakcji turystycznych. Nowe przewodniki dają swobodę podczas zwiedzania, wolność i niezależność podczas wyjazdów i podróży. Pozwalają w prosty sposób odnajdywać w terenie interesujące miejsca i identyfikować obiekty. Mapa, tekst i zdjęcia uzupełniają się i tworzą wzajemnie powiązaną całość, która sprawi, że samodzielne zwiedzanie regionu stanie się prawdziwą przyjemnością!

Sudety

**Przewodnik-Celownik
Sudety to:**

- Atlas Sudetów
- Alfabetyczny leksykon 111 największych atrakcji turystycznych
- Ponad 150 kolorowych fotografii
- Zwięzły szkic krajoznawczy
- Podstawowe informacje praktyczne
- Przejrzysty system odsyłaczy

... a wszystko po to, by w nieskrępowany sposób cieszyć się Sudetami, bezbłądnie trafiać do wybranych przez siebie celów, ułożyć własny plan zwiedzania, poznać i zobaczyć najciekawsze miejsca w regionie.

Nr katalogowy: 11215

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kosciuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ISBN 978-83-246-6156-5

9 788324 661565 >

Cena 29,90 zł